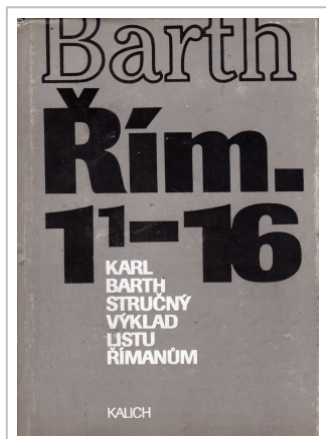

Stručný výklad listu Římanům

Knihy | 30.4.2010 @ 3.28

Již nyní mám jasno v tématu absolventské práce, kterou mám v příštím šk. roce odevzdat a zajistit si tak vstupenku k absolutoriu na VOŠMT. To téma zní: *Evangelium apoštola Pavla v listu Římanům*.

Rozhodl jsem se už teď začít zvolna načítat příslušnou literaturu, pro začátek jsem zvolil toto klíčové dílo německého teologa Karla Bartha.

Autor: Karl Barth

Vydavatelství: Kalich

Počet stran: 173

Rok vydání: 1989

ISBN: 80-7017-000-X

Obsah

- ÚVOD A PŘEHLED
- 1,1–17 APOŠTOLSKÝ ÚŘAD A EVANGELIUM
- 1,18–3,20 EVANGELIUM JAKO BOŽÍ ODSOUZENÍ ČLOVĚKA
- 3,21–4,25 EVANGELIUM JAKO BOŽÍ VÝROK, KTERÝ PROHLAŠUJE VĚŘÍCÍ ZA SPRÁVEDLIVÉ
- 5,1–21 EVANGELIUM JAKO SMÍŘENÍ ČLOVĚKA S BOHEM
- 6,1–23 EVANGELIUM JAKO POSVĚCENÍ ČLOVĚKA
- 7,1–25 EVANGELIUM JAKO OSVOBOZENÍ ČLOVĚKA
- 8,1–39 EVANGELIUM JAKO POTVRZENÍ BOŽÍHO ZÁKONA
- 9,1–11,36 EVANGELIUM MEZI ŽIDY
- 12,1–15,13 EVANGELIUM MEZI KŘESŤANY
- 15,14–16,27 APOŠTOL A SBOR

ÚVOD A PŘEHLED

Apoštol Pavel, ostroloktý ranař ranné církve, nadiktoval list Římanům roku 58 po Kr. v Korintu. Učinil tak, aby představil před plánovanou návštěvou Říma místním křesťanům sebe a své učení (evangelium) místním římským křesťanům. Ti si libovali ve Starém zákoně, čehož si byl Pavel vědom a mohl tedy využít svých rozsáhlých znalostí a podepřít evangelium právě z jeho pozic.

List Římanům obsahuje velmi propracované a kompaktní křesťanské učení a byl proto srovnáván s katechismem či dogmatikou (k výrobě té jej Melanchthon použil).

Neboť bezpochyby, kdo má tuto epištolu v srdci, má při sobě světlo a sílu Starého zákona; proto nechť se s ní každý křesťan spřátelí a stále se v ní cvičí. [Luther, s. 11]

1,1–17 APOŠTOLSKÝ ÚŘAD A EVANGELIUM

V prvních verších se Pavel představuje jako „otrok Ježíše Krista“, který byl oddělený pro evangelium, jehož součástí sám Ježíš Kristus je.

Kde si Řekové a Římané přáli „radost“ a „zdar“, přeje apoštol „milost“ a „pokoj“. [16]

Dále Pavel vyjadřuje touhu navštívit Řím a podělit se o duchovní dar, kterým má na mysli evangelium (v. 11). Právě evangelium mu totiž podle pátého verše bylo uloženo ke zvěstování.

Tato touha pramení z jeho uvědomělého poslání k Helénům a barbarům, což znamená k pohanskému světu v jeho celku i diferencovanosti. Chce římské křesťany posílit a doufá, že bude i on jejich vírou potěšen.

Pavel by rád navštívil Řím snad i proto, že se jednalo o město nesmírně rozmanité, kde se nejvyšší helénská vzdělanost mísila s nejhrušší barbarskou nevzdělaností.

V šestnáctém verši Pavel jasně deklaruje své chápání evangelia jako „Boží všemoci“ působící v díle spásy.

Tedy: boží všemoc je ona moc, která působí v tomto díle. A naopak: co působí v tomto díle, to je boží všemoc v nejvlastnějším slova smyslu. Leccos z toho, s čím se ještě u Pavla setkáme, bude srozumitelnější, budeme-li mít na paměti, že tato rovnice patří k jeho abecedě. [20]

Pavel tedy představuje evangelium jako všemocné dílo záchrany.

Evangelium je de facto zjevením Božího hněvu a Boží všemoci k záchraně skrze Krista Ježíše zároveň.

A právě Kristus jako zvěstovatel božího soudního výroku je zároveň i vykonavatelem všemocného díla záchrany. To je druhá úžasná rovnice v těchto programových verších: boží soudní výrok je boží dílo záchrany. [21]

Je-li boží soudní výrok zároveň božím dílem záchrany, pak každý, kdo přijal evangelium a uvěřil mu, přijal soudní výrok a podrobil se mu, bude mít zároveň podíl na záchraně. Bez přijetí soudu srdcem i ústy nemá Žid ani Řek na záchraně podíl, jelikož záchrana je se soudem rovnoběžná.

1,18–3,20 EVANGELIUM JAKO BOŽÍ ODSOUZENÍ ČLOVĚKA

Pavel představuje a s klidem angličana přijímá boží odsouzení člověka jako součást evangelia.

A ačkoli se to našim pedagogickým zásadám asi příčí, v apoštolské pedagogice je důležité, že Pavel představuje nejprve to těžší, dříve než začne mluvit o světlé stránce zjevení, neodhalí celou útěchu evangelia hned (ačkoli i zde), ale skryje ji ve svědectví o božím soudu nad člověkem. [24]

Tím „nebot“ z v. 18 Pavel naznačuje, že se nestydí za evangelium ale pohanský svět se má stydět sám za sebe, když se v evangeliu setká s Bohem.

Verše 19–21 se mohou jevit jako řeč o „přirozeném“ poznání Boha a že např. pohanská náboženství jsou svědectvím o jejich vztahu k Bohu. Tuto pasáž je ovšem třeba chápat v kontextu zbylého Pavlova učení, že pravého poznání Boha člověk dochází pouze v evangeliu. Pavel má tedy na mysli zjevení o Ježíši Kristu a pohané jsou skze toto zjevení Bohem obžalováni a stojí před Ním bez výmluvy. Proto pokud jednají proti svému nejlepšímu svědomí, nemohou se vymlouvat na neznalost Boha. Pohané neprokázali Bohu čest, ale houževnatě odpírají pravdě o člověku, která byla zjevena v Ježíši Kristu (v. 18, 25).

Pavel neodpovídá nejdříve poukazem na tu či onu pohanskou neřest nebo omyl, nýbrž nejprve ukazuje práve na to nejlepší, co pohané mají, nebo se domnívají, že mají: totiž na jejich náboženství, které spočívá ve veliké záměně mezi Stvořitelem a jeho stvořením (23). Jestliže odněkud neexistuje most k evangeliu, k poznání živého Boha, právě odtud ne! [28]

Právě modloslužba – vzpurná záměna mezi Stvořitelem a stvořením – je příčinou všeho dalšího hříchu, jelikož je člověk ponechán Bohem napospas!

Když se člověk dopouští tohoto zbožného hříchu, je – a to je to, co činí pohana pohanem – od Boha ponechán sobě samému, vydán sám sobě na pospas (vv. 24, 26, 28), čímž Bůh odpovídá na onen základní odpor člověka, na jeho vlastní, zbožný hřích. [28]

Od 2,1 do 3,20 Pavel dokazuje všeobecnou platnost Boží obžaloby na všechny lidi, včetně zbožných židů zarputile držících se Božího zákona, kterým by bylo obtížné dokázat hrubé hříchy zmíněné v 1. kapitole.

Přesto Pavel říká, že právě Židé jsou prvními, na něž bude uvalen Boží soud nad hříchem. Oni jako kritici světa a ostříhači Zákona budou jako první podrobeni Božím soudu. Na ně se Boží soud vztahuje nejdříve!

Pohané jsou možná zavrženi pro své modlářství, jehož důsledkem je pak zvrácenost, ale Židé jsou odsouzeni jako přestupníci Zákona, který jim byl svěřen Bohem, byť jsou mu v uctívání věrni.

Podle v. 11 to však znamená: boží soud se děje „bez ohledu na osobu“. Tím se míní doslovně: tak, že Bůh prohlíží skrze každou masku ke skutečným tvářím lidí. Tak tedy nejen že neexistuje žádný rozdíl mezi kritizujícím židem a kritizovaným pohanem, ale právě kritizující žid tu stojí jako ten, koho Bůh nejdříve a vlastně odsuzuje. [31]

Boží odsouzení člověka ke smrti má však v Kristově zmrtvýchvstání pokračování. Člověk musí zemřít, aby mohl v Kristu žít. Proto Židé, kteří ještě stále kriticky shlížejí na pohany, jsou v protikladu s Božím výrokem a na tom ztroskotávají tvrději, než všechna modloslužba a nemravnost bezbožných pohanů.

Chce-li člověk přijmout Boží milost, musí v rámci Božího výroku přijmout i soud a činit pokání. Kdo nechce činit dílo pokání, odmítá milost.

Ve 2,14 se opět vrací k přirozeným činitelům Zákona, na myslí má křesťany z pohanů, kteří mají díky Kristu zákon ve svých srdcích. Židovi proto nepomůže jeho obřízka, protože pravé oddělení není podle rasy, náboženství nebo tělesného znamení, ale podle srdce! Podle srdce rozlišuje Bůh mezi čistými a nečistými – mezi těmi, kteří jsou jeho a kteří ne.

Ve zbytku oddílu Pavel uvádí na pravou míru pozici Židů jako těch, kterým byly svěřeny Boží výroky a začíná poselství milosti, které rozvádí v následujících oddílech.

Od verše 9 do verše 20 shrnuje Pavel celý oddíl.

V evangeliu se pak zákon setkává s celým světem, a právě proto a právě tak zákon – přesněji řečeno soudce, který toho zákona užívá a který jej provádí – zacpává každá ústa. prohlašuje celý svět za vinný před Bohem. [39]

3,21–4,25 EVANGELIUM JAKO BOŽÍ VÝROK, KTERÝ PROHLAŠUJE VĚŘÍCÍ ZA SPRAVEDLIVÉ

V evangeliu však nejde o zavržení lidí, ale o jejich blaženost.

Ospravedlnění jako „dobré jádro“ evangelia, které je ukryto pod tvrdou skořápkou Božího odsouzení, není laciným prominutím, nýbrž Božím spravedlivým rozsudkem (v. 21). Celá pasáž je totiž de facto pokračováním rozpravy o Božím rozsudku, který má člověk přijmout se vším všudy.

Ty jsi ten muž – totiž muž, který je postižen božím rozsudkem a který se sám za postiženého pokládá. Kdo tedy přiznává: Ano, já jsem ten muž!, ten má nyní dále slyšet: Ty jsi ten muž, kterého Bůh prohlásil za spravedlivého! A ten má zase odpovědět: Ano, já jsem ten muž!, já smím a také chci být. [41]

Bůh na kříži v Kristu učinil konečný soud s veškerou lidskou nepravostí, proto už není v jeho lidu žádný nespravedlivý. Stojíme tedy před Bohem spravedliví, nevinní a čistí, protože s naší nepravostí bylo po právu skoncováno smrtí Krista na kříži.

V celém listu Římanům půjde tedy o opakování, vysvětlení a objasnění toho, co je vysloveno ve vv. 21–26: totiž křesťanského poznání o ašem právním poměru k Bohu, tak jak je vytvořen v Ježíši Kristu. To, že je nám ve víře v Ježíše

Krista dán tento právní základ naší existence před Bohem, a tím vše, skutečně vše – to je to, co Pavel nazývá evangeliem. [44]

Ve zbytku úseku Pavel jednak dosvědčuje návaznost zjevení evangelia na proroky a Zákon, zadruhé vysvětluje okolnosti víry v Ježíše Krista, ve které se Boží rozsudek zjevuje.

Člověk nemá nárok se chlubit ani kdyby měl čím, protože jeho právní existence před Bohem již není založena na Zákoně, nýbrž na víře, kterým člověk přijímá Boží rozsudek nad všemi. Nikdo se proto nemá čím chlubit.

Přesto se Pavel děsí nad myšlenkou, že bychom snad měli Zákon zavrhnout. Vírou v Krista Zákon potvrzujeme, protože On je koncem (čti cílem, sumou) Zákona (v. 10,4).

Ve čtvrté kapitole rozebírá Pavel případ Abrahama. Dokazuje, že to nebyla obřízka ani znalost či dodržování zákona, co učinilo Abrahama spravedlivým. Bůh totiž prostě a jednoduše nepokládá skutky člověka za právně platný způsob ospravedlnění! Je to pouze víra, která je před Bohem platná.

Bezhříšnost, spravedlnost existovala i v Izraeli vždy jen „mimo zákon“, tj. ne jeho plněním ze strany lidí (k němuž nikdy nedošlo!), nýbrž jako spravedlnost těch, kteří ve svědectví zákona poznali a uchopili objektivní právní důvod, který má Bůh k tomu, aby jim odpouštěl hříchy. [48]

Ospravedlňující víru, o které se stále mluví, neurčuje její síla, dobrota či krása, ale její předmět, jímž je Ježíš Kristus (v. 4,24–25). Můžeme se tedy domnívat, že i Abraham vkládal víru právě v Něj.

Koho jiného se Abraham mohl držet, a v koho jiného mohl tedy věřit než v Ježíše Krista, když se držel božího zaslíbení? Vždyť právě Ježíš Kristus byl jeho potomek, jenž mu byl v Izákovi zaslíben! [51]

Kristus, v něhož doufal Abraham, zemřel za naše hříchy, takže nám nemohou být přičítány a pokud stojíme před Bohem s ním jako se svým Pánem a Hlavou, vidí v nás Bůh vlastní obraz a nenachází nic než svou vlastní, Kristovu spravedlnost.

5,1–21 EVANGELIUM JAKO SMÍŘENÍ ČLOVĚKA S BOHEM

Ve světle verše 1,16 nevidíme evangelium pouze jako boží rozsudek, v Kristu spásonosný, ale jako Boží všemohoucí dílo spásy, záchrany pro každého věřícího.

Pátá kapitola ovšem představuje nejtvrdší vykladačský oříšek ze všech ostatních.

Zde se nám může velmi názorně ujasnit vzdálenost mezi naším a apoštolským myšlením – vzdálenost ne proto, že ono je zastaralé a naše moderní, nýbrž proto, že s předmětem musíme teprve znovu najít i kategorie apoštolského myšlení. [55]

Podle veršů 1–5 máme s Bohem pokoj skrze Pána Ježíše Krista. Skrze Něj máme přístup k Bohu a v něm jsme prohlášeni za spravedlivé. V Něm uzavíráme mír s Bohem ať jsme kdokoli a je v nás cokoli.

Toho se smíme držet, že jsme uzavřeli mír, ať jsou naše pocity jakékoli, protože jde o „pokoj Boží, který převyšuje všeliký rozum“ (Fp 4,7). Kristus je tedy naším pokojem, skrze něj jsme přeneseni do milosti a nikdo to nemůže zpochybnit, ani my ne.

Totíž ten, kdo má pokoj s Bohem, toho každá tíseň učiní pevnějšího. Toho drží síla Boží lásky vylitá Duchem svatým v jeho srdci, takže se můžeme chlubit nadějí přede vším, i před současnou tísní, „protože i ona může naději toho, kdo má pokoj s Bohem, jen zvětšit, ale nikdy zmenšit.“ [56]

V dalším úseku (v. 6–11) Pavel žasne nad Boží láskou, která působí pokoj.

Proto jak tato láska tak i pokoj s Bohem, který v nás láska vytváří, jsou nepochopitelné, podivuhodné. [57]

Vše pak směřuje k verši 9, ve kterém je právě to nepochybné to jisté, ten důkaz lásky a zároveň rozsudek: že budeme v Kristově krvi zachráněni od Božího hněvu. On totiž všechen hněv vzal na sebe! Vše vytrpěl a co se proti nám mluvilo, to On svým skutkem vyvrátil. Jsme smířeni!

Větná konstrukce postavená na slovech „tím spíše“ nás navádí k poznání dvou prvků. Tím větším je divuplná Boží láska k nepřítelům. Tím menším je náš pokoj – tedy smíření, ta záchrana a chlouba našeho srdce. To menší je zdůvodněné tím větším, které se zakládá na nepochopitelné podstatě Božího božství.

Ve verši 12 Pavel představuje dějiny hříchu vstoupivšího skrze jednoho člověka jako podobenství o tom, co se z Boží spravedlnosti a lásky stalo v Ježíši Kristu. jádro tohoto sdělení leží ve v 18, 19 a 21.

Zde i tam jeden, zde i tam všichni mnozí!

...

Zde jako výsledek existence jednoho: panství hříchu a smrti nade všemi, nad mnohými. A tam opět jako výsledek existence jednoho: pro všechny, pro mnohé panství milosti skrze spravedlnost k věčnému životu (21). [59]

Musíme si uvědomit, že se stále jedná o podobenství. Pavel zde nestaví na roveň jakýsi „boží závazek“ a „lidské právo“. Vztah Boha – Krista a člověka – Adama není paritní. Stále je zde kontrast mezi lidským hříchem a Boží láskou a ten, kdo vynáší právní výroky dle svého svrchovaného úradku je pouze a jedině Bůh.

Ve skutečnosti je tedy to první – hřích a smrt skrze Adama – zcela vyvráceno a přemoženo tím druhým – spravedlností k věčnému životu skrze Pána Ježíše Krista. Nejedná se o vyvážení, ale o naprostý triumf (zdánlivě) druhého nad prvním.

Adamovská realita tedy slouží jako svědectví o Boží milosti.

6,1–23 EVANGELIUM JAKO POSVĚCENÍ ČLOVĚKA

Božím soudním výrokem je člověk živý vírou a tedy vstupuje do zcela nového způsobu bytí. Spravedlivý z víry chodí v novém životě, jsa již nově určován Boží láskou (v. 5,5). Božím rozhodnutím už totiž není Boží nepřítel, nýbrž přítel.

S novým způsobem existence v Božím přátelství přichází i nový řád – Kristus se stal naším posvěcením (1K 1,10). Tento řád musíme právě proto respektovat jako hotovou pravdu své existence. Nové bytí přináší nový řád.

Šestá kapitola je rozdělena do dvou oddílů: 1–14 a 15–23, které de facto rozebírají stejnou věc, jen v prvním oddíle je důraz položen na nové bytí, ve druhém pak na nový řád.

Otázka z prvního verše, která se v patnáctém opakuje, zákonitě vyplývá z lidského hříšně-přirozeného smýšlení. Je to logická reakce člověka nepřijmuvšího čisté evangelium, který se mu snaží bránit. V novém řádu je tato otázka bláznovstvím.

A tak tu tato otázka stojí dvakrát, stejně jako již ve 3. kapitole, v jistém smyslu jako ohlášení: teď jde o pravé evangelium, a zároveň jako varování: jak evangelium vypadá v křivém zrcadle této otázky, tak ve skutečnosti právě nevypadá. V evangeliu jde o posvěcení neposvěceného člověka, který se tak může, ano musí ptát. [65]

To ospravedlnění, v šesté kapitole toliko stěžejní, spočívá tedy ve vysvětlení principu „smrt hříchu → život Bohu“. Pavel zde tvrdí, že to tělo, které mohlo kdysi jen hřešit, je již mrtvé. Zemřelo spolu s námi stejně jako Kristus. Spolu s Ním však bylo opět vzkříšeno do nové přirozenosti, nového řádu, nového způsobu bytí, který nesměřuje ke hříchu, nýbrž k Bohu.

Pro nás – subjekty, které jsou veskrze odlišné od předlohy Ježíše Krista – z toho plyne jeden praktický důsledek zakotvený ve dvanáctém verši – hřích ať nad námi nepanuje.

Legitimní právo na naši poslušnost má v novém způsobu bytí jen a pouze Bůh – i v našich smrtelných tělech. Právo hříchu skončilo smrtí starého člověka a my jsme proto povinni nevydat své údy hříchu, nýbrž Bohu za nástroje spravedlnosti (v. 13).

Jak jsem již poznamenal, druhá část kapitoly se zaměřuje na srovnání nynějšího řádu s tím minulým (zvláště od v. 20). Srovnání řádu nového života v Kristu s řádem starého života v hříchu. Tam bylo panství hříchu, zde panství Boží. Tam nepravost, zde spravedlnost. Tam smrt (v. 21), zde život (v. 22, 23).

7,1–25 EVANGELIUM JAKO OSVOBOZENÍ ČLOVĚKA

Evangelium je Boží mocné dílo záchrany, které člověka osvobozuje od Zákona hříchu a smrti – od Zákona, který vede ke smrti. Jedná se zde o jiný zákon než ten Mojžíšův, který chce Pavel potvrdit skrze víru (v. 3,21). Pavel zde totiž popisuje, jak má být tento zákon zrušen, jak se od něj má člověk osvobodit.

Zákon podle Pavla už neplní v životě věřícího svou smrtící funkci a neznamena nebezpečí.

V obraze o vdané ženě Pavel ilustruje poměr mezi člověkem a zákonem hříchu a smrti. Je to zákon, který z nás činí hříšníky a jako takové nás obžaluje.

A stejně jako se žena nemůže legitimně vymanit z manželského svazku – leč za cenu nařčení z cizoložství, tak i my nemáme žádnou šanci oprostít se od zákona hříchu a smrti. Naše pokusy končí katastrofálně – ať už samospravedlností nebo modloslužbou, nikdy nedosáhnou cíle.

Celé podobenství se prolomí ve srovnání smrti naší a smrti muže. Náš starý člověk totiž zemřel spolu s Kristem zcela vědomě a cíleně, „aby patřil někomu zcela určitěmu: tomu, snímž zemřeli, který však byl také vzkříšen z mrtvých, aby v tomto legitimním a nutném novém spojení a nové příslušnosti směli přinášet ovoce Bohu, a již ne smrti.“ [76]

I když je tedy jako usmrcená, jako moje vlastní minulost stále ještě před božíma i máma vlastníma očima mou existencí, i když tedy v těle – ve svém, v Ježíši Kristu na smrt vydaném těle! – stále ještě, denně a až do svého konce sloužím onomu „zákonu hříchu“ přece já sám, ve svém nitru, jako ten, kdo sám sebe vidí žít v životě Ježíše Krista, již dnes sloužím zákonu Božímu (25). [76]

Verše 7–11 popisují, jak hřích zneužívá Zákon, který sám hříchem není. Hřích je totiž bez Zákona mrtev, ale při setkání člověka se Zákonem ožívá aby uchvátil člověka do hříšné žádostivosti po božském bytí, ve kterém již není zapotřebí Boží milost. Základem hříchu je iluze o dostatečnosti vlastního morálního výkonu.

Neboť to je neposlušnost, to je živý, mocný hřích, vedle něhož jsou vše ostatní jen dětské hříšky: pohrdání boží milostí, lidské sahání po tom, co on chce být a činit za nás a pro nás, pokus sami sebe zachránit, zajistit, pozvednout se, kde on sám chce být naší jedinou záchranou, jistotou a povýšením. [79]

Vše, co Bůh zakázal, je zakázáno proto, že to vše ve svém kořenu a podstatě je to jedno zakázané: čin naší nenávisti vůči boží milosti. [80]

Takže právě tím, že hřích pudil člověka k dodržování Zákona, právě tím na něj líčil jeho pád, protože v člověku vzbuzoval snahy učinit se bezhříšným. Hřích člověku našeptává hadovská slova „budete jako Bůh“ (Gen 3,5).

... lákal mne, činit ve zdánlivé poslušnosti vůči zákonu právě to, co je zákonem zakázáno: chtít se svou vlastní dobrotou sám učinit bezhříšným. [80]

Verše 14–23 dále rozebírají ztracenost člověka, kterého hřích učinil tím „podivným světlem“ skutků Zákona.

Člověk je sveden hříchem – tedy je v nitru Boží nepřítel. Zákon je však svatý (duchovní), proto nemá nesvatému (tělesnému) božímu nepříteli co říci. Člověk nakonec činí skutky, které jsou ve světle Zákona ohavné a tím, jak si je sám oškliví, jen potvrzuje své ztracení a validitu zákona.

8,1–39 EVANGELIUM JAKO POTVRZENÍ BOŽÍHO ZÁKONA

První verš osmé kapitoly koresponduje s šestým veršem sedmé. Odsouzený je ten, kdo chce biflováním litery sám dojít ospravedlnění a zalíbení u Boha.

Ten však, kdo nezavrhuje milost zákonictvím, nýbrž přijímá ji, je osvobozen od zákona hříchu a smrti pro život v polušnosti (v. 12–16), v naději (v. 17–27) a v nevině (v. 28–39).

Jsmeli usmrceni v Kristu a žijeme-li spolu s ním v novém řádu, v novém životě, bez zákona hříchu a smrti, stojí před námi jediný Boží zákon, jímž je zákon Boží milosti. Chodit podle Ducha tedy v kontextu sedmé kapitoly neznamená nic jiného, než být poslušný Boží milosti.

A právě to znamená: „chodit podle Ducha, a ne podle těla“. V těch, kteří chodí podle Ducha, dochází tedy k naplnění toho, co požaduje zákon. „Chodit podle Ducha“ neznamená přece nic jiného než: být poslušen boží milosti, která se s naléhavostí mocně zjevila v Ježíši Kristu. [87]

Duch tedy neznamená v následujícím textu nic jiného, než platnost a moc Božího zákona milosti potvrzeného v sestoupení Božího syna.

Jak jsme se již dozvěděli v sedmé kapitole, tělo se chce ospravedlnit a posvětit (v. 6). Tělo znamená zákon, ale Duch představuje milost. Fyzické tělo jako adamovská přirozenost zde samozřejmě stále je a v pozadí koná své dílo se vši svou rozervaností v samospravedlnosti a tedy nepřátelstvím proti Bohu (v. 7), protože se „nepodřizuje Božímu zákonu milosti“. My jsme se však pro Ducha a proti tělu rozhodli.

Ve verších 10 a 11 vidíme, že naše tělo – já – musí pro hřích zemřít a že jeho životem je pouze Duch boží (milost) v Kristu. Tento Duch, ta milost, v níž žijeme, nenechá nás zahynout, ale to, co zemřelo, navrátí nám zpět v nekonečně lepší podobě (v. 11).

A nad všemi hroby stojí zaslíbení, že skrze téhož Ducha budeme my sami, naše těla (sóma) žít na věky. [89]

V popisu poslušnosti (v. 12–16) Pavel vysvětluje postoj člověka vedeného Duchem.

Jsmě osvobozeni od dluhu, od závazků zákona, jsme zcela svobodni – již nejsme otroci. Místo toho jsme Boží synové, protože Bůh je otcem milosrdenství. V této svobodě, kterou jsme v Duchu milosti nabyli, nejsme otrocky vázáni dodržovat vůli Otce, je to zkrátka jakýsi atribut módu bytí nového člověka.

Všechny skutky poslušnosti mají být zjevně zahrnuty do tohoto jednoho, z něj a jen z něj mají vycházet, za všech okolností v něm mají mít svůj kořen a prapodobu, svoji první i poslední podmínku. Těm, kdo jsou v Kristu Ježíši, není dovoleno nic, co by nebylo v souladu s tímto voláním božích dětí k jejich Otcí. [92]

Osou veršů 17–27 je naděje. Naše těla jsou sice stále zde, stále jsme v boji a soužení, nicméně při pohledu do budoucnosti skrze brýle milosti máme skvělé, slavné vyhlídky spolu s celým stvořením jdoucím k obnově (v. 19–22).

Tvorstvo (v užším smyslu „lidstvo“) má tedy účast na slávě Božích synů. Stejně mají ale Boží děti účast na sténání tvorstva – to je na neustálém odporu proti nutnosti zániku.

Naše víra je zároveň nadějí, že se naplní Boží zaslíbení a že ono „Je dokonáno“ (J 19,30), které se dosud zjevuje, bude odkryto v plné slávě.

Verše 28 až 39 popisují život pod Božím zákonem jako život v nevině. Slyšíme zde jasně, že není síly, která by byla mocna odejmout nám spasení (v. 1.28.39).

Jestliže ve v. 28 čteme, že těm, kteří milují Boha, všechny věci prospívají k dobrému, je třeba při „všech věcech“ myslet na všechno to, co by – ať jde o pozemsko-dejinnou událost (35) nebo duchovně-nadsvětný vliv (38) – mohlo mít moc opět

odejmout křesťanům, kteří nejsou ušetřeni takových událostí a vlivů, svobodu nevinu, v níž směji stát před Bohem. [99]

Ať se tedy děje cokoli, i v kontextu veršů 35–40 nás všechna protivenství jen utvrzují ve stavu nevinu, ve kterém se nalzáme.

Dle verše 29 byli Boží vyvolení předurčení. V tom se projevila Boží láska k lidem už před stvořením, že je vytvořil k obrazu Božimu – k obrazu svého syna (Ko 1,15) – a tak je vyvolil. Bůh pak ve svém záměru naplňování predestinace lidstva neušetřil ani svého Syna.

Neboť (33): kdo chce, kdo může, kdo obžaluje ty, kteří se zrodili z této události? Jsou to boží vyvolení, Bůh je uprostřed času na Golgotě věčně vyvolil pro všechny časy. [102]

Toto obžalování, odsouzení či zatracení, na které se Pavel odvážně ptá, svou otázkou nepopírá. Odsouzení existuje a tím, kdo jej provádí, je Ježíš Kristus.

9,1–11,36 EVANGELIUM MEZI ŽIDY

Následující úsek již není pokračováním v interpretaci evangelia započaté veršem 1,16.

Ve třech kapitolách, devátou počínaje, se pojednává o okolnostech neposlušnosti evangeliu. Evangelium je jako takové vztaheno na všechno a tudíž není vyloučení z něj, existuje pouze odsouzení nebo milost v rámci něj, nic jiného.

V deváté kapitole řeší Pavel zdánlivý konflikt mezi Boží dobrotou a Boží svrchovaností.

Všechno, co Bůh činí, činí ke své slávě a faraó si může v oslavení Boha de facto podat ruku s Mojžíšem, protože oba jsou produktem rukou svrchovaného hrnčíře. Jeden ke cti, druhý sice k hanbě, nicméně oba chtě nechtě oslavují Boží vůli.

Jak by měl, právě jako „nádoba k hanbě“, jíž je, plnit své určení jinak, než spolu s „nádobami ke cti“ chválí Boží slitování, místo aby je obžalovával a sám sebe ospravedlňoval. [114]

Zavržením jedněch (těch Filištinů a Edomitů a Moábců) chtěl Bůh zjevit svoje milosrdenství! Právě na nich, na které se v Ježíši Kristu vztáhlo vykoupění. I nádoby k hanbě jsou proto v konečném důsledku nádobami pro Boží oslavení ve zjevení milosti.

V celku 9,30 – 10,21 Pavel píše o jiném, zcela vědomém druhu vzpoury proti Boží milosti zjevené v Ježíši Kristu. Je to odpor ze strany židů, kteří chtějí milost obejít dodržováním jakéhosi životního pořádku.

V pasáži 11,1–36 se Pavel táže: Zavrhl Bůh svůj lid? Zároveň pak dopovídá: Ne!

Pavel poukazuje na sebe: Izraelec, z pokolení Benjamínova! Právě on je důkazem, že Bůh svůj lid nezavrhl, když se jemu zjevil sám Kristus a povolal ho.

Pavel dále pro doplnění přirovnává současnou situaci k situaci za doby Elijáše. Stejně jako tehdy i nyní jde o Boží milostivou volbu, kterou Bůh zachovává výběr. Zatímco se nyní Izrael snaží dosáhnout naplněním Zákona vlastní spravedlnosti, Boží milost se přesto na celý Izrael vztahuje a zachovává ve výběru každého, kdo věří.

V kontrastu s vyvolením jedněch Pavel zmiňuje i zatvrzení jiných.

Znamená to ovšem, že v dějinách za dějinami Izraele, jež jsou takové dějinami spásy, vždy existovaly a ještě existují i dějiny zkázy: boží uzavření lidí pro boží zaslíbení a dobrodiní. Jako Bůh nebyl celému Izraeli dlužen vyvolit právě jej, tak také není žádnému Izraelci povinen tím, aby ho povolal a zařadil mezi oněch sedm tisíc. Ani jediný Izraelec si to nezasloužil. [130]

Apoštol Pavel však pokračuje dále a vytyčuje hranice dějin zkázy. Zatvrzení jedněch totiž vůbec neznamená vyřčení konečného výroku nad nimi. „... klopýtli tak, aby nadobro padli? Naprosto ne!“ (v. 11,11). Ale právě v jejich klopýtnutí se obnovila mezi Izraelem a světem pohanů solidarita hříchu i solidarita milosti.

Ve verších 19–22 se Pavel vymezuje vůči antisemitismu. Žid totiž, byť vyťat pro svou nevěru, stále má podíl na svatém kořeni. Nevraživost a zlomyslnost planých naroubovaných větví vůči původním větvím svatého kořene je proto aktem neposlušnosti.

Antisemitismus je hřích proti Duchu svatému: právě ro Pavel fakticky řekl ve vv. 19–22. [135]

12,1–15,13 EVANGELIUM MEZI KŘESŤANY

Pavel hned zpočátku „vybízí“ a „napomíná“. Evangelium je tedy i napomenutím pro poslušné, aby svou poslušnost neztráceli a stále chodili v milosti.

Existence celé církve spočívá v tom, že poslouchá toto napominání. Z podobného naslouchání se také v jednotlivci utváří to, co nazýváme křesťanský život.

...

Jak by křesťansky věřil, kdyby křesťansky nežil? [140]

Oběť ordinovaná nám nemá moc přidat cosi ke Kristově oběti ani z ní ubrat. Je to ovšem logická reakce člověka na milost.

Odtud chápeme v. 2: Křesťané žijí sice ve světě a v čase, ale boží milosrdenství jim znemožňuje přizpůsobovat se jeho podobě a charakteru, přirovnávat se k nim, dávat svému životu znovu podobu a charakter tohoto světa. [141]

Další pokračování tohoto úseku sice není jakousi systematickou křesťanskou etikou, nicméně jde o napominání v jednotlivých otázkách. Pavel pravděpodobně reagoval na zprávy o či z římského sboru nebo vycházel z obecných poměrů v jemu dobř známé maloasijské církvi.

Pavel vykládá o postoji křesťana, který bude vždy v protikladu ke světu ovšem ne jako soudce či exekutor božího hněvu – to by musel opustit milost – ani jako tenk, kdo stoupá do nebeských výšin nechávaje svět za sebou, jak by snad jen svět mohl smýšlet, ale jako ten, který se raduje s radujícími a pláče s plačícími.

A to vše právě křesťan nečiní ve slabosti – jak velice zde Nietzsche nepochopil důsledek evangelia! –, nýbrž v síle, ne z pocitu méněcennosti, nýbrž v královské nedřazenosti, ne z povolnosti, nýbrž naopak se skutečným odpíráním. Právě tím svádí křesťan vítěznou bitvu, a právě tím dokazuje, že on sám není přemáhán zlem, nýbrž je s to, přemáhat zlé dobrým. [147]

Dále se Pavel vyjadřuje k poslušnosti vůči státní moci. Státní moc je podřízena všeobecné kosmické vládě Ježíše Krista, což dává křesťanu důvod poslouchat ji jako ten, který díky milosti nevykoná skutek anarchie a vzpoury. To samé platí o začlenění do církve – o začlenění! Nikoli slepém podřízení! O slepém podřízení není v Písmu zmínka.

Čtrnáctá a patnáctá kapitola je rozpravou o dvou křesťanech: o tom silném, který správně přijal milost a o tom slabém, který stejnou milost přijal méně správně. Ten slabý má pocit, že potřebuje jisté zábradlí tradic, svátků a pověr, které mu mají pomoci. Pavel nezaujímá ke slabým striktně kárný postoj, nicméně upřednostňuje silný způsob života křesťana.

Tím, co činí, nesmí dát slabému za žádných okolností podnět k tomu, aby ze své strany činil to, co je pro něho hřích. [158]

...

To je náskok silného před slabým, že mu může přispět tímto způsobem: kdo umí chodit bez zábradlí, umí to zřejmě i se zábradlím; kdo nepotřebuje žádné principy, může je zřejmě nechat platit, kdo není odkázán na různá cvičení, může je zřejmě také někdy konat. [159]

15,14–16,27 APOŠTOL A SBOR

Tento oddíl nám připomíná, že epištola Římanům je skutečně dopisem konkrétního jedince jiným konkrétním lidem a že měla jasný záměr.

Šestnáctá kapitola obsahuje dále už jen doporučení pro křesťanku Foibé a dlouhou řadu pozdravů.

... je pozoruhodné, že právě dopis Římanům jako největnější ze všech Pavlových listů dostal tímto rozsáhlým souborem pozdravů zároveň pečeť nejosobnějšího ze všech. [169]

Pavlovo slovo končí ve verši 24. Verše 25–27 nejsou pokládány jako Pavlem připsané, nicméně jeho přání milosti ve čtyřiadvacátém verši lze pokládat za autentický a nanejvýš vhodný závěr. Vždyť v tom jediném přání Pavel de facto naráží na vše, o čem v celé epištole psal.

Pozdrav, opakovaný ve vv. 20 a 24: „milost našeho Pána Ježíše Krista budiž s vámi všemi!“ v sobě zahrnuje, zde stejně jako v jiných Pavlových dopisech, všechno, co chce říci svým sborům, ano co vůbec chce říci jako apoštol. [172]

<https://selah.diet/knihy/strucny-vyklad-listu-rimanum/>